

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Rationes D. Thomæ expenduntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Probatum primò ex Sacra Scriptura Ezech. 28. *Probatum primò ex Sacra Scriptura Ezech. 28. Tu significasti similitudinis, plenus sapientiâ & perfectus in decore... in die quâ conditus es... perfectus in vis tuis à die conditionis tue.* Quæ verba continent exprobrationem Luciferò factam, quibus à malo illius fuerit tot perfectionibus, quibus à primo suæ creationis puncto præditus fuerat; inter quas numeratur plenitudo sapientiæ, ad quam necessariò requiruntur species: Ergo Lucifer (& idem dic de aliis Angelis) ab initio suæ conditionis habuit rerum species sibi inditas, non verò illas successu temporis à rebus accepit.

Confirmatur: Angelus fuit creatus in gratia; unde dicitur *plenus sapientiâ, & perfectus decore perfectus in vis suis à die conditionis suæ*: Ergo in illo primo instanti debuit habere aliquem actum supernaturalem dispositivum ad illam; non accepit enim gratiam & justificationem ut servulus, sed ut adultus, & per proprium actum disponendo: Ergo debuit habere cognitionem supernaturalem à qua regularetur actus voluntatis disponens ad gratiam: Ergo & species, sine quibus talis cognitio haberi non potest.

Probatum secundo ex Dionysio cap. 7. de divinis nominibus ubi formaliter dicit, quòd *Angeli non congregant divinam cognitionem à rebus divisibilibus aut sensibilibus.*

Probatum tertio ex Augustino lib. 2. super Genesim ad lit. cap. 8. & lib. 4. cap. 24. & lib. 5. cap. 4. ubi asserit res fuisse à Deo creatas prius in mente Angelorum, quam in proprio genere: Sed non poterant esse creatæ in mente Angelorum, nisi in esse intentionali quod habent in speciebus: Ergo omnium rerum species fuerunt à Deo inditæ mentibus Angelorum; unde in libro de causalibus propositione decimâ dicitur: *Omni intelligentia plena est formis.*

Necessariò potest, hæc Scripturæ & SS. Patrum testimonia solum convincere, Angelum à principio suæ creationis habuisse inditas species representantes res quoad rationes universales, non verò species representantes singularia, maxime illa quæ decursu temporis sunt. Nam contra est, quia si istæ species infusæ Angelo, quasque naturaliter exigit, repræsentent ita res in universali, quòd non possint deservire ad cognoscenda singularia, quando illa producuntur, sed indiget Angelus novâ specie ipsius singularis, ab illo acceptâ, ut docet Scotus, sequitur quòd Angelus ex natura sua requirit species valde imperfectas & confusas, quia repræsentatio solum in universali, & quæ non potest extendi ad singularia, est repræsentatio imperfecta; & sic Angelus non esset à die creationis suæ plenus sapientiâ; quia careret aliquâ sapientiæ parte, eâ scilicet quæ versatur circa singularia.

Confirmatur: Scientia solum in communi fore in universali sufficit ad summum ad perfectendum intellectum speculativum, non verò practicum: Sed qui non habet intellectum practicum perfectum, non potest vocari absolute (sicut in Scriptura vocatur Angelus) plenus sapientiâ: Ergo &c.

Confirmatur amplius: Si Angeli acciperent species à singularibus quæ successu temporis decurrunt, falsum esset quòd ait Dionysius citatus, Angelos scilicet non congregare divinam cognitionem à rebus divisibilibus, aut sensibilibus: hæc enim singularia divisibilia & sensibilia sunt. Denique D. Augustinus locis citatis docet res

Tom. II.

fuisse creatas prius in mente Angelorum, quam in seipsis: Ergo loquitur de rebus secundum quod terminant divinam productionem sive creationem; Sed illam terminant secundum esse individuale, non verò secundum rationes communes & universales: Ergo docet mentibus Angelorum fuisse inditas species representantes res in singulari, non verò solum in communi & in universali.

Dices cum Gregorio, Augustinum non loqui de cognitione naturali creaturarum, sed de supernaturali, quæ res istius universi cognoscuntur ab Angelo in Verbo per visionem Beatificam.

Sed contra primò: Augustinus de ea cognitione loquitur quam habuerunt Angeli ex quo facti sunt, seu in primo instanti suæ creationis: At non fuerunt in sua creatione Beati, ut ostendit D. Thomas infra quæst. 62. art. 1. Ergo non loquitur de cognitione seu visione Beatificam.

Contra secundo: Ibi Augustinus loquitur de cognitione communi omnibus Angelis ante lapsum malorum: Sed hæc non est cognitio habita per visionem Beatificam, ut patet: Ergo idem quod prius. Nec obstat D. Augustinum cognitionem illam appellare cognitionem in Verbo: nam ut docet D. Thomas loco proximè citato ad 3. etiam cognitione naturali cognoscit Angelus res in Verbo, licet imperfecte.

§. II.

Rationes D. Thomæ expenduntur.

Præter tam clara & expressa Scripturæ & SS. Patrum testimonia, multæ supertunt rationes egregiæ ex D. Thomæ desumptæ, quibus nostræ conclusionis veritas efficaciter suaderi potest.

Prima quam habet hic art. 2. & secundo contra Gent. cap. 69. sic procedit. Idem constitutus est ordo & distinctio inter substantias spirituales (servatâ tamen proportione) ac inter substantias corporeas: Sed inter istas hic est ordo & distinctio, ut substantiæ superiores, quales sunt caelestia corpora, habeant à Deo suam potentiam (scilicet materiam primam) totaliter expletam per formam, ab instanti primæ conditionis, ita ut prædicta materia non habeat successivè accipere ab aliis agentibus novas formas: Ergo etiam inter substantias spirituales admittendus est proportionaliter similis ordo & distinctio; ita ut superiores inter illas, nempe Angeli, habeant à primo instanti suæ creationis, & à Deo, totaliter completam suam potentiam, nempe intellectum, per formas intelligibiles; & e contra inferiores substantiæ, quales sunt animæ nostræ, non habeant illam à Deo completam à primo instanti quo conditæ sunt, sed paulatim & successivè prædictas formas intelligibiles acquirant.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Quamvis species intelligibilis sit forma accidentalis, habet se tamen respectu intellectus, considerati prout secundum se est tabula rasa, sicut actus primus ad puram potentiam; quomodo etiam se habet forma substantialis ad materiam primam: Ergo sicut est possibile, & de facto datur corpus, cuius materiæ primæ potentia sit à prima sua productione completa per actum primum illi correspondentem, putâ per formam substantialem; ita erit possibile, & de facto dabitur substantia intellectualis, cuius intellectus potentia sit à primo instanti suæ creationis completa.

Aaa iij

pleta

pleta per actum primum ei correspondentem, quales sunt species intelligibiles, & talis est Angelus, qui dicitur perfectus à die conditionis suae in Scriptura appellatur.

26.

Confirmatur amplius: Angeli sunt quid medium inter Deum & animas nostras: Sed Deus semper est in actu secundo, anima verò creatur in potentia etiam ad actum primum ordinis intellectualis; nam se habet veluti tabula rasa, ut dicunt Philosophi: Ergo natura Angelica, quae est media, debuit creari saltem in actu primo completo, licet cum potentia ad actum secundum; ac proinde in primo suae creationis instanti recipere à Deo species intelligibiles, quibus intellectus constituitur in actu primo completus ad intelligendum.

27.

Secunda ratio quam habet idem S. Doctor locis citatis, probat specialiter Angelum non posse desumere species à rebus sensibilibus & objectis corporalibus, potestque sic proponi. Substantia immaterialis, quae omnino absoluta est à corpore, ita ut nunquam ipsi uniat, nec uniri possit tanquam forma, non habet species ab objectis corporalibus: Atqui Angelus ita se habet: Ergo ab objectis corporalibus species non habet. Majorem probat S. Thomas primò: quia modus operationis propriae alicujus rei proportionaliter respondet modo substantiae & naturae ipsius: Ergo operatio substantiae omnino à corpore separata, & ab illo independentis, non potest à rebus corporalibus, & speciebus ab illis acceptis dependere. Secundò: quia ratio cur anima nostra uniat corpori tanquam forma, est ut species à rebus corporeis accipiat, quibus mediis possit intelligere: Ergo substantia quae non est corpori unibilis, tanquam forma illius, non debet species ab objectis corporalibus recipere. Consequentia patet ex illo communi axioma: Si affirmatio est causa affirmationis, negatio erit causa negationis. Antecedens probatur: Anima uniat corpori propter bonum suum, non verò propter perfectionem ipsius corporis, nisi forte secundario: cum enim etiam in eodem composito imperfectiora debeant esse propter perfectiora, quia id exigit naturalis ordo; in homine corpus debet esse ordinatum in bonum animae, & per consequens anima debet uniri corpori, propter bonum suum, seu potius propter bonum totius compositi, non quatenus sensitivum, sed quatenus intellectivum est: Ergo tota ratio quare uniat corpori anima ut intellectiva, est ut ipsa, seu totum compositum, in gradu intellectivo perficiatur: Ergo cum prima perfectio ordinis intellectivi sit intelligere; ad quod corpus non deservit, nisi quatenus ministrat species intellectui, mediante phantasmatis; ratio quare anima uniat corpori, est ut accipiat species intelligibiles à rebus.

28.

Respondet Scotus, ex eo quòd Angelus est substantia immaterialis, omnino absoluta à corpore, solum posse inferri quòd non accipiat species à rebus corporalibus, ministerio sensuum, sicut eas accipit anima nostra, propter rationem oppositam: cum hoc tamen stare, quòd Angelus possit accipere species à rebus sensibilibus & corporalibus, ut ab objectis.

29.

Sed contra: Si Angelus acciperet species à rebus corporalibus, etiam praecise ut ab objectis, ab illis suam perfectionem acquireret: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud. Sequela majoris patet, Minor verò suadet. Si Angelus à

rebus corporeis ut ab objectis, suam perfectionem acquireret, ab illis dependeret: Sed motus Ergo non accipit species à rebus corporeis, ut ab objectis. Major est evidens; universaliter enim deat ab eo à quo perficitur; nec mirum, quia verò probatur: Angeli sunt superioris ordinis ad res corporeas, ex suo speciali essendi modo: Ergo modus essendi illorum non patitur dependentiam à rebus corporeis, etiam ut ab objectis. Hanc rationem habet Divus Thomas 2, contra Gentes cap. 96.

B

Quod si dicas animam rationalem esse immaterialem, & consequenter superioris ordinis ad corporalia & sensibilia; & nihilominus ab illa suam perfectionem intellectualem accipere. Respondetur quòd quamvis anima rationalis substantialiter ordinis superioris, utpote intellectualis, tamen quatenus est forma corporis, pertinet quodammodo ad ordinem sensibilibus & ipsa sensibilia, dum animam perficiunt, in parte quodammodo ordinem ipsius; quia non eam perficiunt, nisi ut subsunt luminis intellectus generis, & prout elucet in phantasmate, quod est supremum infimi, hoc est ordinis sensibilibus, ut tingens in finem supremi naturae intellectualis, nempe animam rationalem.

C

Ex quo in confirmationem nostrae conclusionis deduci potest alia ratio, quam egregie expetit S. Doctor loco proxime citato, ubi sic dicitur: *Altioris virtutis oportet esse alium obiectum: virtus autem intellectiva substantia separata est altior quam vis intellectiva anime humanae; cum intellectus anime humanae sit infimus in ordine intellectuum, ut premisus habetur: intellectus autem humanae anime obiectum est phantasma, quod est superius in ordine obiectorum, quam res sensibilibus extra animam existens.... Obiectum igitur substantia separata non potest esse res existens extra animam; ut ab eo immediate accipiat cognitionem, neque phantasma. Distinguitur igitur quòd obiectum intellectus substantia separata sit aliquid aliud phantasmate. Nihil autem est aliud phantasmate in ordine obiectorum cognoscibile nisi id quod est intellectuale in actu: substantia igitur separata non accipit cognitionem materialiter à sensibilibus, sed intelligunt ea quae sunt per se ipsa etiam intelligibilia.*

D

Quarta ratio quam habet hic art. 2. ad 2. potest sic proponi. Non potest creatura intellectualis desumere species ab objecto materiali, nisi sensus habeat & phantasmam: Sed Angelus caret illis potentis: Ergo non potest ab objectis materialibus species desumere. Major probatur: Non potest virtus creata naturaliter transire de uno extremo ad aliud, nisi per medium quod inter illa à natura constitutum est: Atqui si creatura intellectualis, carens sensibus & phantasia, desumeret speciem ab objecto materiali, tale obiectum transiret ab uno extremo in aliud, non transiendo per medium inter illa à natura constitutum: Ergo non potest creatura intellectualis desumere species ab objecto materiali, nisi sensus & phantasmam habeat. Major est certa: propterea siquidem natura curavit de mediis inter extrema, ut non transiret per illa ab uno ad aliud fieret transitus. Minor verò probatur. Esse imaginabile sive phantasma, est medium à natura constitutum inter esse omnino sensibile, quod à sensu externo per-

E

S. III.

Corollaria notatu digna.

A
 igitur, & esse intelligibile: Atqui si creatura intellectualis carens sensibus & phantasia recipere species ab objecto sensibili, jam ejusmodi objectum transiret ab esse materiali & sensibili quod habet in se, ad esse intelligibile, non transiendo per esse imaginabile sive phantasticum, ut constat: Ergo fieret transitus ab extremo in extremum, sine transitu per medium, à natura inter illa constitutum.

Dices cum Scoto: Vel esse imaginabile sive phantasticum est medium necessarium ex parte objecti, vel solum ex parte potentia cognoscens: Primum dici non potest: alias (inquit) nullus intellectus, etiam divinus, posset cognoscere esse sensibile, nisi prius haberet esse in imaginatione. Si autem secundum dicatur, nulla erit ratio D. Thomæ: quod enim est medium necessarium respectu potentia inferioris & debioris, non est tale respectu superioris & efficacioris: unde quamvis datur quod esse imaginabile sit medium ex parte potentia inter esse omnino sensibile & esse intelligibile ab intellectu humano, non sequitur tamen illud esse medium inter esse omnino sensibile & esse intelligibile ab intellectu angelico.

Sed contra: Licet esse imaginabile sit medium inter esse omnino sensibile, & esse intelligibile, necessarium non solum ex parte potentia cognoscens, sed etiam ex parte objecti materialis quod debet cognosci; hoc ipso tamen quod tale objectum non præcisè secundum quod est terminativum, sed quatenus est motivum intellectus, & causativum sua speciei, indiget tali medio, non sequitur, ut malè infert Scotus, quod nullus intellectus possit naturaliter cognoscere objectum sensibile, nisi prius habeat esse in imaginatione; sed tantum sequitur quod hujusmodi objectum non possit movere intellectum, & immutare sui speciem in ipsum, nisi transiendo per imaginationem: cum quo tamen stat, quod sicut intellectus divinus & angelicus possunt ipsum cognoscere absque eo quod immittat ejusmodi species, ita possunt de illo perfectam habere notitiam, absque eo quod prius tale objectum habeat esse in aliqua imaginatione vel phantasia.

Hæc ratio, sicut & duæ præcedentes, probant solum Angelos non recipere species à rebus corporeis, & potest magis expendi vis illius. Quia interiorius non potest attingere superius, nisi in infimo illius, ac per ipsum supremum; nam ut docet Dionysius 7. de divin. nomin. ordo universi postulat ut supremum infimi attingat infimum infermi: Sed infimum ordinis intelligibilis est humanus intellectus, supremum verò ordinis sensibilis est phantasma: Ergo sensibile non potest attingere ordinem intelligibilem, nisi in solo intellectu humano, & per phantasma.

Nec dicas phantasma contineri sub sensibili ut sic, subindeque non esse medium inter sensibile & intellectuale. Respondetur enim sensibile stripi dupliciter: primo pro eo omni quod sensu percipitur; & hoc modo sub se continet phantasma: secundo strictius pro objecto extra existentia, & sensus externos immediate immutante: necer istud autem & intelligibile mediat phantasma, quod est supremum sensibilis primo modo sumpti.

37
 EX dictis colliges primò, in Angelis non esse intellectum agentem & possibilem; sicut in nobis, nisi forte æquivocè. Nam ut ait S. Doctor 2. contra Gentes cap. 96. *Intellectus possibilis & agens in anima intellectiva inveniuntur propter hoc quod accipit cognitionem intellectivam à sensibilibus: nam intellectus agens est qui facit species à sensibilibus acceptas esse intelligibiles: intellectus autem possibilis est in potentia ad omnes formas sensibilibus cognoscendas: cum igitur substantia separata non accipiant cognitionem à sensibilibus, non est in eis intellectus agens & possibilis: unde & Aristoteles in 3. de anima intellectum possibilem & agentem inducens, dicit eos in anima oportere poni.* Quibus verbis corollarium illud & docuit & probavit.

38
 Colliges secundò, Angelum non posse, etiam supernaturaliter, intelligere per species à rebus naturalibus acceptas. Ratio est, quia cum species quam accipit intellectus, ipsum in genere causa formalis perficiat; nihil autem possit supernaturaliter causa formalis, nisi quod potest naturaliter; ut intellectus Angeli posset supernaturaliter intelligere per species à rebus corporeis desumptas, deberet id posse naturaliter: quod tamen constat ex tertia probatione fieri non posse.

Adde quod cum species perficiat, subindeque actuet intellectum; non minus autem implicet id quod est materiale, cujusmodi est species desumpta à rebus corporeis, actuare formam omnino spiritualens, qualis est Angelus, quam materiam actuare formam; Angelum speciem accipere ab objecto corporeo, manifestam arguit implicantiam.

39
 Dices, Quamvis species desumpta à rebus corporeis sit materialis, posse tamen Deum ipsam depurare ab omnibus conditionibus materialibus, & sic depuratam immittere in intellectum Angeli.

40
 Sed contra: Intellectus Angeli in illo casu speciem illam non reciperet immediatè ab ipso objecto, sed à Deo; unde perinde se haberet in receptione illius, ac si nullo modo esset desumpta à tali objecto, eamque à solo Deo productam reciperet.

Adde quod talis species, etiam sic depurata à conditionibus materialibus, adhuc diceret habitudinem sive dependentiam ab objecto corporeo à quo esset desumpta, utpote sibi essentialem, sicque remaneret adhuc corporea: unde ex istimo quod neque etiam in illo casu posset Angelus ipsam etiam divinitus recipere; quia nimirum alias id quod est materiale, actuaret id quod est purè spirituale.

Colliges tertio, Angelum non posse recipere species à rebus etiam spiritualibus, puta ab aliis Angelis.

40
 Probat: Ut unus Angelus produceret species intelligibiles in intellectu alterius, deberet illi menti illius. Sed hoc repugnat: Ergo & illud. Minor probata fuit supra disp. 4. art. 1. §. 7. coroll. 7. Major verò suadetur, quia deberet Angelus immediatè immutatione suppositi hujusmodi species intra intellectum alterius producere; cum enim sint spirituales, non possent diffundi per medium: Ergo per earum productionem Angelus constitueretur secundum esse naturale intra